

ZAGADNIENIA FILOZOFICZNE W NAUCE

II

PHILOSOPHY IN SCIENCE

II 1979/80, sem. I

(do użytku wewnętrznego)

ed. by M. Heller and J. M. Życiński

Institute of Philosophy
at the Pontifical Faculty of Theology

Kraków

WPROWADZENIE

WPROWADZENIE

Tematyka drugiego numeru *Zagadnień Filozoficznych w Nauce* z jednej strony odzwierciedla zainteresowania uczestników konwersatorium interdyscyplinarnego wyrażane w doborze omawianych wspólnie zagadnień, a z drugiej strony jest wskaźnikiem kontaktów krakowskiego środowiska naukowego z przedstawicielami innych ośrodków. Niewątpliwie ważnym wydarzeniem ostatniego okresu była w naszym ośrodku wizyta Carla F. von Weizsäckera. Prezentowany na łamach tego wydania artykuł o związkach współczesnej fizyki ze starożytną filozofią grecką stanowi jedynie niewielki fragment propozycji filozoficznych przedstawionych przez Weizsäckera podczas wizyty. Nie możliwe jest, niestety, odtworzenie wszystkich przemyśleń i uwag, zarówno filozoficznych jak i przyrodniczych, którymi dzielił się on czy to w zorganizowanych dyskusjach, czy w nieformalnych spotkaniach.

Jednym z tematów powracających często w rozmowach z Weizsäckerem była problematyka czasu. Tej samej problematyce, ujętej z drastycznie różnych pozycji poświęcony jest artykuł Juliusa Frasera założyciela Międzynarodowego Towarzystwa do Studiów nad Czasem. Za pośrednictwem M. Hellera, podczas zjazdu Międzynarodowego Towarzystwa do Studiów nad Czasem w Alpbach (Tyrol), J. Fraser zapoznał się z pracami naszego ośrodka. Problematyka poruszana podczas naszego konwersatorium oraz omawiana na łamach: *Philosophy in Science* wzbudziła u niego duże zainteresowanie i sympatię; wyrazem tego było nadesłanie tekstu drukowanego w obecnym numerze.

Artykuł Jeana Ladrière'a o relacji między przyrodoznawstwem a filozofią chrześcijańską przedstawiony został w Krakowie podczas zjazdu filozoficznego w sierpniu 1978 r. Oryginalny tekst referatu zostanie opublikowany w *Proceedings* zjazdu, obecnie natomiast udostępniamy czytelnikom jego polską wersję.

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

Oprócz J. Ladrière, który jest profesorem filozofii na Katolickim Uniwersytecie w Louvain, z kręgu kultury francuskiej, gościliśmy w tym semestrze jeszcze członka Francuskiej Akademii Nauk — Louis Michela. Tekst jego referatu o naruszeniu symetrii będzie po autoryzacji udostępniony w kolejnym numerze naszego pisma.

Eseje M. Pewelskiej i J. Życińskiego nie były przedstawiane podczas konwersatoriów, tematycznie stanowią one jednak rozwinięcie pewnych idei sformułowanych przez Weizsäckera a dotyczących uwarunkowań (preconditions) doświadczenia.

Zapoczątkowany w niniejszym numerze dział recenzji poświęcony jest tym razem problematyce czasu oraz kontrowersjom we współczesnej filozofii nauki.

Tematyka konwersatoriów

I semestr 1979/80

- 19 X — W. Voisé, PAN —
O czasie naszym i moim. Próba
przewyciężenia egotyzmu poznawczego.
M. Heller, PWT —
Dlaczego wszechświat ma historię?
- 5 XI — C. F. von Weizsäcker —
Filozofia grecka a współczesna fizyka.
- 14 XII — B. Średniawa, IF UJ —
Rozwój badań nad teoria względności
w środowisku krakowskim.
A. Staruszkiewicz, IF UJ —
Uwagi fizyka o pojęciu istnienia.
- 18 I — Louis Michel —
Problem naruszania symetrii.
S. Amsterdamski, PAN —
Czy istnieje kryterium wyboru teorii?

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie

Carl F. von Weizsäcker — Filozofia grecka i fizyka współczesna	1
Julius T. Fraser — Wyjście z jaskini Platona: naturalna historia czasu	18
Jean Ladrère — Filozofia chrześcijańska a nauka	41
M. Pewelska — Prawdy i modele	61
Józef Życiński — Modele i Istnienie	67

Dyskusje i recenzje

M. Heller — Czas jako wspólny mianownik	72
Józef Życiński — Falsyfikowanie falsyfikacji	81
M. Heller — Czas wynalazczy	93
M. Heller — Logika i empiria	97